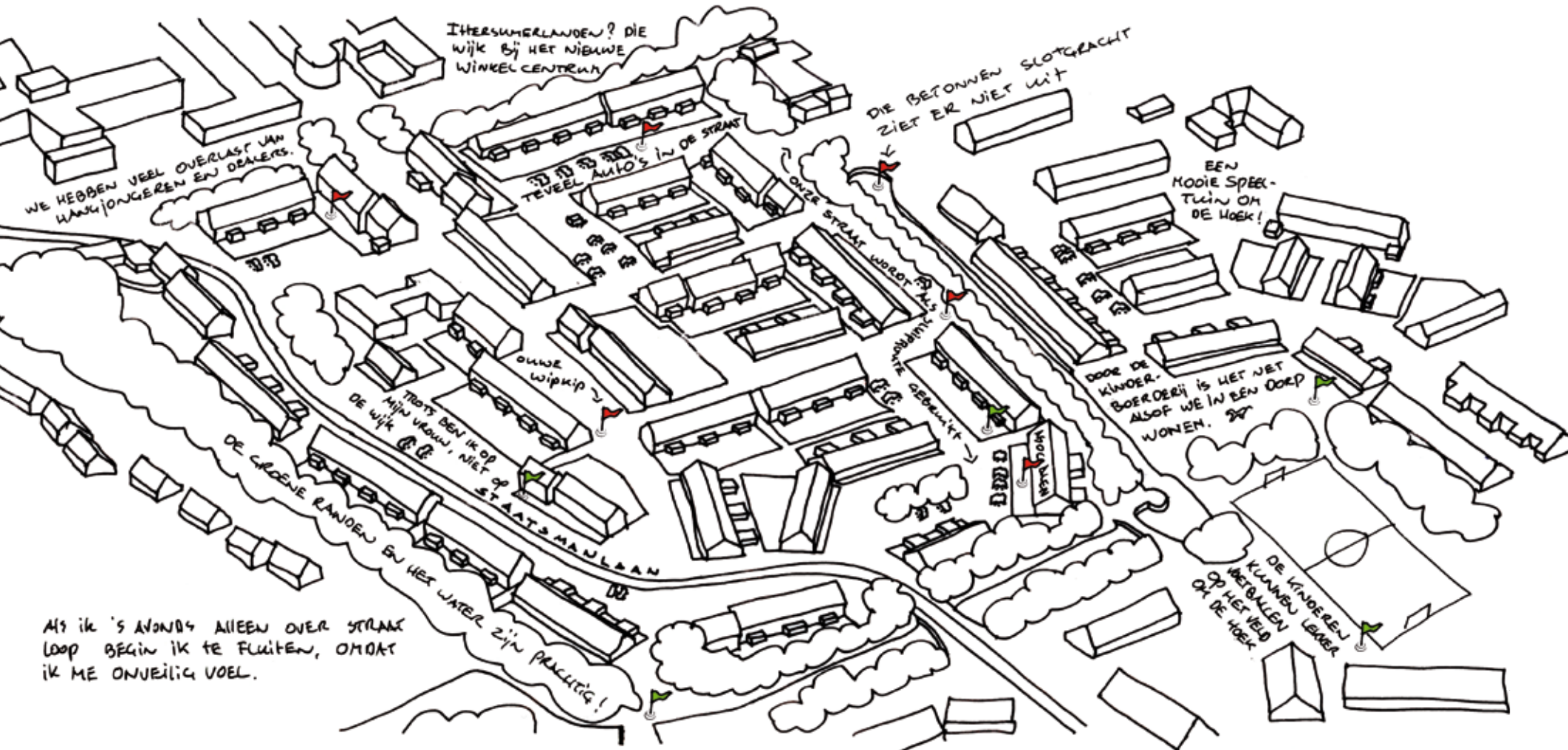

Vogelvluchtperspectief Ittersumerlanden, Zwolle. Heren 5 inventariseerde aan het begin van het herontwikkelingsproces welke delen van de wijk door de buurtbewoners werden gewaardeerd of juist niet.

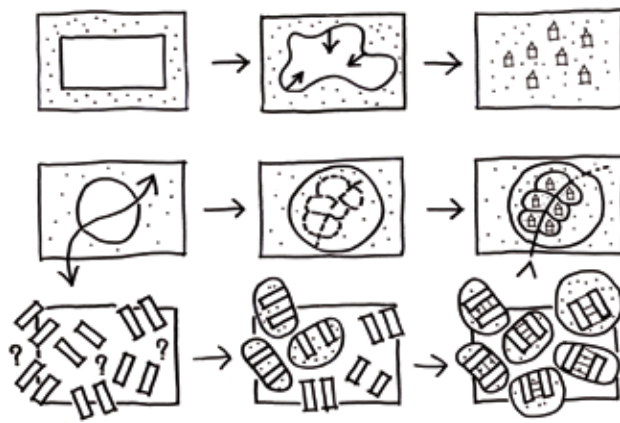
Zwolle

Ittersumerlanden

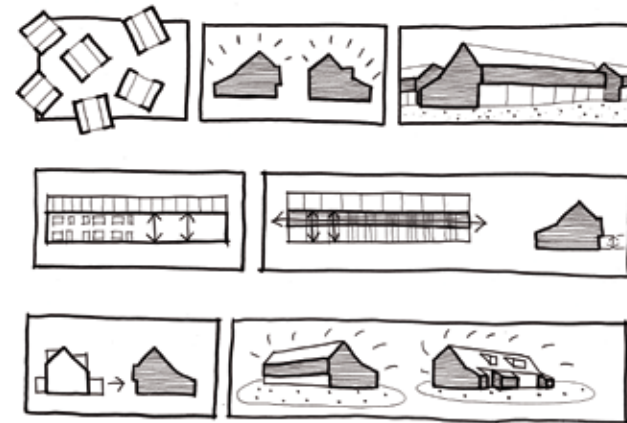
Auteur Sander Woertman

Ittersumerlanden in Zwolle is met haar kenmerkende meanderende infrastructuur en anonieme architectuur een bloemkoolwijk als vele andere. De ambitie van de Zwolse Woningstichting swz ten aanzien van de stedenbouwkundige vernieuwing en renovatie ervan is bij de start in 2006 hoog. In het masterplan van 2007 is ingezet op ingrepen in de stedenbouwkundige structuur om sluipverkeer door de wijk te reduceren en de woningen beter te laten aansluiten op de openbare ruimte. De hoofdontsluitingsweg komt in het hart van de wijk te liggen en de woningen krijgen een nieuwe oriëntatie, dankzij de verplaatsing van keukens en entrees. Op deze manier grenzen de achterkanten van de woningen niet meer aan de openbare ruimte en ontstaan mogelijkheden de woningen te clusteren en omzomen met hagen en zo de herkenbaarheid ervan te vergroten.

Na de presentatie van het masterplan zette de gemeente haar betrokkenheid uit financiële overwegingen voor onbepaalde tijd op een laag pitje. Zoals bij veel bloemkoolwijken in Nederland zijn in Ittersumerlanden de problemen niet groot genoeg om kostbare investeringen in grootschalige transformaties te rechtvaardigen. De corporatie swz zag vanuit haar verplichting richting huurders om de technisch en bouwkundig verouderde woningen te renoveren, wel de noodzaak door te gaan met de aanpak van de wijk. Ze schrapt de meest kostbare onderdelen van het plan, alsmede die waar de corporatie geen zeggenschap over heeft. De hoofdontsluitingsweg is gehandhaafd en ook de oriëntatie van de woningen is ongewijzigd.

Stedenbouwkundige concepten voor de aanpak van de wijk: groen de wijk in trekken, woningen oriënteren op de ontsluitingsweg, woningen groeperen.

Architectonische uitgangspunten voor renovatie van de woningen: gootlijn naar beneden halen, silhouet kopgevels aanpassen, andere materialisering.

Het plan dat door Heren 5 is gerealiseerd, concentreert zich op de gebouwen en beperkt zich tot de erfgronden. Het bureau heeft zich hierbij laten inspireren door gesprekken en workshops met bewoners. Deze blijken vooral waardering te hebben voor het gevoel dorps te wonen in een groene omgeving. Dit inzicht is bepalend geweest voor de architectonische vormgeving. Zwartgeverfd hout en witte kozijnen verwijzen naar de boerenschuren uit de omgeving en door de gootlijnen omlaag te halen door middel van een witte plint met een

zwarte bovenbouw ontstaat een ander gevoel voor schaal. De houten bovenbouw is voorzien van een flinke laag isolatie. In combinatie met een nieuw dakpakket, geïsoleerd glas en nieuwe installaties zijn de energieprestaties van de woningen sterk verbeterd.

Voordat met de grote renovatie werd begonnen, is een modelwoning opgeleverd. Voor de woningen zijn ruim twintig opties aangeboden waaronder openslaande deuren aan de achterzijde, een dak-

kapel en een nieuwe keuken. De kosten hiervoor zijn doorberekend middels een huurverhoging. Doordat de woonblokken in Ittersumerlanden ten opzichte van elkaar verspringen, zijn de blinde gevels dominant aanwezig in het wijkbeeld. Daarnaast zijn de achterbouwsels van de woningen goed zichtbaar, wat een rommelig beeld oplevert. In het ontwerp van Heren 5 kregen de hoekwoningen dan ook extra aandacht. Door de blinde gevels goed te materialiseren en te voorzien van een extra raam, vormen deze nu goede oriëntatiepunten in

de wijk. Een uitbouw vergroot het oppervlak van de blinde gevels, waardoor een nieuwe contour ontstaat die opnieuw refereert aan de typologie van de boerenschuur. Daarnaast zijn de rommelige achterkanten aan het zicht onttrokken.

De renovatie van de wijk is inmiddels afgerond. Vorig jaar is de gemeente begonnen met de tweede fase van de wijkaanpak. De architectonische ingrepen van Heren 5 hebben meer effect op het functioneren van de wijk gehad dan aanvankelijk is gedacht.

Het bureau borduurt voort op de homogeniteit van de bestaande architectuur. Zo houdt ze de eenduidige uitstraling van de wijk vast, maar verruimt de anonieme architectuur voor karaktervolle materialisatie en detaillering. Deze inzet op gevelbeeld en erfafscheiding heeft zijn weerslag op de openbare ruimte. Huurders identificeren zich weer met hun wijk. Dit vertaalt zich naar een grotere inzet voor de eigen woonomgeving, zo worden verwaarloosde voortuinen weer opgeknapt en onderhouden.

Oude situatie

Nieuwe situatie. Fotograaf Sanne van Bekkum

Voor de erfafscheiding kiezen de buurtbewoners uit twee varianten. Robuuste meerpalen dienen als basis, de tussenruimtes worden opgevuld met hagen of planken. Fotograaf Leonard Faustle

De (informele) achterkanten laten ruimte voor bestaande uitbouwsels en mogelijke uitbreidingen. Zo kunnen bewoners bijvoorbeeld kiezen voor dubbelopenslaande tuindeuren, vergroting van de woonkamer of keuken in de bestaande berging of een uitbreiding over de volledige breedte van de woning.

De marginale uitstraling en de vrij gesloten kop van de woningen gaven de wijk op beeldbepalende locaties een onaangenaam karakter. Door de kopwoning op die plaatsen te vergroten en te voorzien van een nieuwe zwarthouten gevel is een eigentijdse kantige contour ontstaan, die verwijst naar de boerenschuren in het buitengebied van Zwolle. Het extra raam vergroot de sociale controle. Fotograaf Leonard Faustle

